

ARSMELDING
1988
NCA PESHAWAR

1. INNLEIING

For å starta med det som for alltid vil festa seg i minnet frå 1988. Den tragiske ulukka i Paktia provinsen der Astrid Morken og Saifurrahman vart drepne, då bilen dei sat i vart sprengd sund av ei mine.

Både for familiane til dei etterlatte og for komiteen vil 20 juli 1988 verta ståande som ein svart dag i kalendaren. Det er umogeleg å verdsetja arbeidet som desse to hadde fått nedlagt for det afghanske folket og for komiteen. Det dei sat inne med av kunnskap om Afghanistan og krigen var heilt uvurderleg for arbeidet vårt.

Mykje av arbeidet i resten av 1988 har vore å gjenoppbyggja kontoret i Peshawar. Me kan aldri få det på same måten som det var i deira tid avdi dei to aldri kan erstattast, men me har prøvd å byggja det opp på andre premisser og vilkår. Me fekk veldig god støtte frå komiteen i Noreg, norske i Peshawar og andre hjelpeorganisasjonar. Dessuten så gjorde dei tilsatte på kontoret ein fantastisk jobb i denne vanskelege tida. Gradvis vart trådane samla isaman, ny stab vart tilsett og arbeidet kunne halda fram. Det var aldri spørsmål om å gje opp, målet var heller å auka innsatsen for å få gjort det arbeidet Astrid og Saif så heilhjarta hadde gått inn for. Det same målet står for 1989.

Den viktigaste forandringa i komiteen sin støttepolitikk i 1988 har vore ein overgang frå cash for food støtte til i mykje større grad å støtta gjenoppbygging av jordbruket. Innen det medisinske feltet har me trappa opp vaksinasjon av barn og kvinner. Dette har vore mogeleg å gjera avdi me frå august 88 har hatt medisinsk koordinator - Hilde M. Tradin - tilsett til å ta seg av slike prosjekt. Og at me har nytta oss av fransk fag - kunnskap innen kjølekjede slik at me har fått sikra vaksinetran -sport og lagring.

Både jordbruksstøtte og vaksinasjonsprosjekt betingar fag - kunnskap for å kunna gjera eit rett og verdifullt arbeid. Å få tilsatt afghanske fagfolk har vore høgt prioritert frå vår side. Det er ein stor styrke å kunna nytta seg av den kunnskapen som er hjå afghanarar når arbeid inne skal planleggjast og utførast.

Kontrollen med prosjekt vert også mykje betre når afghanarar med fagkunnskap og som kjenner områda inne er dei som går igjennom rapportar og prosjektforslag. Når dei då også kan gå inn i Afghanistan, evaluera prosjekta og sjå på nye prosjektforslag så aukar garantien for at den støtten me gjer er den det er mest bruk for. Og at støtten kjem fram til dei som treng det mest. Dessuten vil dei med den fagkunnskapen dei innehar også kunna tilføra ny kunnskap til dei områda dei vitjar og kunna rettleia befolkninga enten det gjeld jordbruk eller helse.

Sjølv om freden no skulle verta det afghanske folket til gode, så er det eit ufatteleg gjenoppbyggingsarbeid som står framfor dei. Dei vel 9 åra med intens krig har satt varige spor - både i landskapet og i minne til den afghanske befolkninga.

2. UTVIKLINGA AV KRIGEN OG FREDSFORHANDLINGANE.

Fredsforhandlingane.

USA, Sovjet, Kabulregjeringa og Pakistan underteikna 14. april 1988 Geneveavtalen som skulle sikra attendetrekkinga av alle Sovjetstyrkar innan 15 februar 1989. Attendetrekkinga starta 15 mai og 15 august skulle halvparten av troppane vera ute.

Motstands-rørsla var aldri med på desse forhandlingane og dei anerkjente heller ikkje forhandlingsresultatet.

Tidleg på hausten kom det fleire meldingar om at Sovjettroppane hadde vendt attende til Kandahar og Jalalabad. Men meldingane vart aldri stadfesta. På same tid starta Sovjet å koma med trusslar om at dei ville stogge attendetrekkinga på grunn av brot på Geneveavtalen frå USA og Pakistan si side.

Det var ei heftig noteutveksling som foregjeikk. UNGOMAP gruppa som FN oppnevnte for å følgja attendetrekkinga hadde det travelt med å undersøkje dei forskjellige anklagene om avtale brot som vart framsatt. I Peshawar var afghanske flyangrep på pakistansk område eit heitt tema. 20 km. frå Peshawar by landa dei næraste bombene.

Då President Zia ul Haq omkom i eit flystyrt i august vart det også stilt spørsmål om Sovjet eller India kunne vera ansvarlege for eit attentat. Det hadde kome temmeleg skarpe trusslar mot han like før flyet styrta. Bakgrunnen for at dei skulle stå bak attentatet skulle i tilfelle vera for å få Pakistan til å redusera den matrielle og politiske støtten til motstands-rørsla.

Før nyvalg vart avhalde i Pakistan vart det introdusert nye avanserte jagarfly (MIG - 27) og rakettar med ei rekkevidde på 260 km (Scud 1) i Kabul. Desse rakettane kunne nå frå Kabul til Peshawar.

På grunn av den store PR'en som Kabulregime gjorde utav desse nye våpena, vart det frå Pakistansk side stilt spørsmål om dette var for å leggja press på Pakistanske myndigheiter.

Men valget gjekk sin gang og innsettinga av Benazir Bhutto som Statsminister førte ikkje til noko kursendring i Afghanistan - spørsmålet. Noko spesielt afghanarane uttrykte redsle for før valget.

Kabulregjeringa prøvde fleire gonger å koma med invitasjon til motstands-rørsla om forhandlingar. Dette vart avvist av motstands-rørsla som sa at dei berre ville føra direkte forhandlingar med Sovjet.

Sovjet satte så inn Vorontsov som Ambassadør i Kabul. Han var ein "sterk mann" som hadde tyngde til å føra forhandlingar på eigen - hånd både med Kabulregimet og med dei impliserte partane i konflikten.

Og i november kom det fyrste møtet mellom Sovjet og representerantar frå 7 - parti alliansen istand i Jeddah i Saudi Arabia. Afghanarane oppfatta dette som ein stor siger, same om utfallet av møtet utad ikkje var anna enn at dei vart einige om å møtast igjenn.

Sovjet nytta no høvet til å oppsøkje shiamuslimane som har hovedsete i Teheran i Iran (8 - partialliansen), for å få ein separat avtale med dei. Dette vart avvist frå deira hald, og dei tok istaden kontakt med 7 - partialliansen i Peshawar. Same om dette samarbeidet opp til no har vore tornefullt så er iallefall kontakten oppretta mellom desse to religiøst forskjellige motstandsgruppene.

Sovjet tok også kontakt med Ex kongen Sahir Shah som oppheld seg i Roma. Dermed så prøvde dei å spela på den motsetjinga som er i 7 partialliansen mellom dei kongetrugne og dei som ikkje ynskjer han attende.

Ex kongen har ikkje markert seg spesielt etter at det var kontakt med Sovjet, anna enn at han har kome med ein del generelle uttalelsar. Og at han er villig til å tjena Afghanistan, - dersom folk ynskjer han.

Det synest veldig klart at det er store motsetjingar innad i 7 - partialliansen på enkelte punkt. Det har vore spesielt markert i spørsmålet om direkte forhandlingar med Sovjet, i spørsmålet om shiane sin rolle i ei ny Regjering og i spørsmålet om Ex kongen sin rolle. På alle desse punkta er det Sovjet som har kome med utspelet, og det er vel all grunn til å tru at dei har gjort dette nett for å prøva å splitta motstandsørsla.

Den siste forhandlingsrunden foregjeikk mellom Sovjet og 7 og 8 partialliansen foregjeikk i Islamabad i Pakistan. Utveksling av krigsfangar og samarbeid om ei ny regjering i Kabul var hovedtema for diskusjonen. Ifølge media så var ikkje utfallet av desse diskusjonane noko særleg, og same om Vorontsov inviterte til nye møte i Moskva så gjekk han knallhardt ut mot motstandsørsla i ein pressekonferanse etter møte. Motstandsørsla svara med ein uttalelse der dei avviste vidare møte i Moskva inntil Sovjet troppane var ute av Afghanistan.

For å avslutta med ein veldig kort oppsummering : Motstandsørsla har slite med å samla troppane, medan Sovjet har gjort alt dei har kunna for å sikra den politiske framtida for Kabulregimet.

Krigen

Ved utgangen av året så var 3 provinsar fullstendig under kontroll av motstandsørsla. Det var Paktika, Kunar og Bamyar. Likevel så er anslaget at motstandsørsla har kontroll over 90 % av landet. Dei har berre ikkje klart å innta nokon av dei større byane. Dei seier sjølve at dei til no ikkje har vilja gjort det på grunn av frykt for store tap i sivilbefolkninga. Dessuten har dei byen Kunduz friskt i minne. Denne byen inntok motstandsørsla fullstendig, men vart etter eit par dagar bomba utav byen med store tap. Så lenge Kabultroppane - eller forsterka med støtte innefrå Sovjet i Kunduz tilfellet - har kontroll over luftrommet så vil dei ikkje klarar å halda militær kontroll over større byar.

Motstandsørsla er ein geriljaorganisasjon, og har dermed ein struktur som vanskeleggjer større samla angrep. Det som då har vore taktikken er stillingskrig kring byane, der dei plukka

enkelte postar, stengte forsyningslinjene og flyplassane og så håpa på at det ville koma til forhandlingar med regjeringstroppane.

Vinteren i år vart også svært hard og la ein effektiv dempar på krigen. Men Kommandantane er ikkje i tvil om at dei skal overvinna Kabulregimet, men dei seier ofte : " Det vert til sommaren ein gong ".

3. SITUASJONEN FOR DEN AFGHANSKE SIVILBEFOLKNINGA.

Naturkatastrofer.

I store deler av Afghanistan slo avlinga feil i 1988. Spesielt ille var situasjonen i nordaustområda der kombinasjonen av tørke og hard vinter reduserte avlingane til eit minimum. I eit ACEAR samarbeid gjekk me saman med andre organisasjonar for å få opp nødhjelp til dette området.

Heile nordområdet frå Balkh til og med Badgis har vore utsatt for Keshafaq angrep. (Keshafaq er navnet på eit insekt som syg fuktigheit ut av plantene) Store delar av avlingane har vorte øydelagt av dette insektet.

I Badgis har grashoppesvermar dei siste åra ført til fullstendig øydeleggjing av avlingane i enkelte område. Dei er no kome inn rapportar om at dei også skal ha spreidd seg til naboprovinsane.

Begge desse insekta var i Afghanistan før krigen, men då var det også eit apparat som kunne setjast iverk for å bekjempe dei. No har dette ikkje vorte gjort systematisk på 9 år, og dei har dermed fått lov til å spreia seg nærmast uhemma. Mangel på kjemiske middel til å bruka mot insekta og manglande samordning av den mekaniske bekjempinga er to faktorar som har virka inn.

Den mest verknadsfulle måten å bekjempe insekta på er sprøyting frå fly, men dette er sjølvstøtt heilt umogeleg å setja iverk før krigen er avslutta. Einaste mogelegheita er då å senda inn team som er kjende med slik bekjemping, og få dei til å lære opp lokalbefolkninga. Problemet med å gjera dette i ein liten skala, er at det då er lett for at insekta vil venda attende til "reine" område frå dei omliggjande områda.

Heile dette temaet er no under utgreiing, og det har også vore kontakt med FAO. NCA har kunna bidratt med fagkunnskapen som jordbruksstaben vår set inne med, og me vil også engasjera oss i dette i 1989. Dette er langsiktig hjelp som kan gjera folk i området sjølvforsynte med mat.

I 1988 var det også jordskjelv på nordområda som utløyste ras der heile landsbyar vart utraderte. Per Hornfeldt melde om eit slikt tilfelle etter at han kom frå området. Her gjekk me då inn saman med Swedish Committee for Afghanistan (SCA) med hjelp til gjenoppbygging.

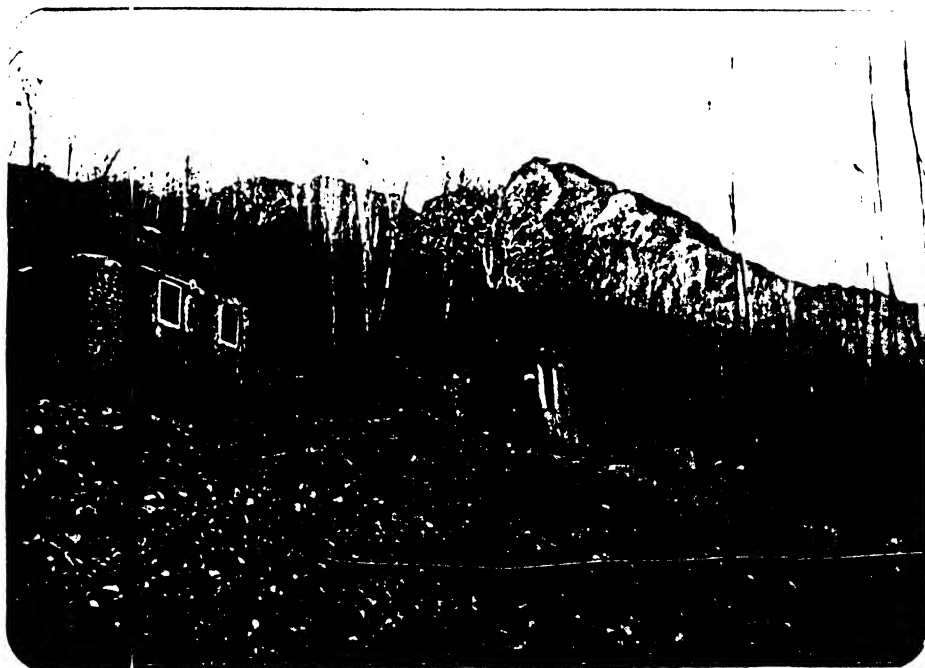
Krigskatastrofer.

For sivilbefolkninga i Afghanistan har ikkje 1988 skilt seg ut frå dei andre krigsåra. Dei harde bombeåtaka har drive tusenvis av familiar i landflyktigheit, folk har vorte drepne, hus og

Gruppe av motstands -
rørsle framfor for -
latt landsby i Parwan
nord for Kabul

Sundebomba landsby
1. Wardak

avlingar øydelagt. Dei provinsane som motstandsørsla har frigjort har etterpå systematisk vorte teppebomba.

Store deler av det tradisjonelle vatningssystemet - karezane og kanalane - har vorte øydelagt. Delvis på grunn av systematisk bombing/sprenging frå Sovjet og Kabul troppane si side. Dette fører til å driva folk ut av området. Og delvis på grunn av at krigen har umogeleg gjort vedlikehaldet då det ikkje har vore nok arbeidskraft i området.

Dessuten så er miner eit svært alvorleg problem for gjenoppbygginga av vatningssystemet. Desse har vorte spesielt hardt minelagt både for å forhindra folk frå å få vatn og avdi motstandsørsla har nytta dei som ferdslevegane.

Minelegging kom det mange rapportar om i haust. Spesielt området kring Kabul vart hardt minelagt. Både av militært personell som planta miner og spreidde dei frå helikopter. Dessuten vart sommarfuglminer skote ut ved hjelp av artilleri. Utenom menneskeliv som har gått tapt og utallige som er vorte lemlestet for livet så har minene også ført til ein sterk reduksjon av buskapen.

Skogen i Afghanistan har vorte sterkt redusert i løpet av krigen. Regjeringa har drive systematisk hogst i enkelte område, medan andre område har vorte svidd av. Sivilbefolkninga har også hogge store område for å ha brensel og byggjematerialar. I ein del grenseområde har skogen også vorte ei viktig handelsvare og av den grunn vorte frakta over til Pakistan. Dette er eit stort problem no på grunn av mangel på byggjematerialar og takbjelkar. Men det har også eit økologisk aspekt som er viktig å vektleggja når det vert sett på totale gjenoppbyggjings planar for dei enkelte områda.

Kring byane har det vore beleiring og stadig skotveksling, dette har umogeleg gjort arbeid på jorda. Når så forsyningane inn til byane har vorte avskorne så har det oppstått ein prekar matmangel i og ikring byane. Kabul og Jalalabad har vorte svært hardt råka.

Me har motteke fleire rapportar om at foreldre har selt borna sine for å skaffa pengar til mat. Dei får då og ein munn mindre å metta. Andre har etterlatt born i moskeane i eit håp om at nokon skulle ta seg av dei.

Dette er nokon av dei problema me ser her ifrå Peshawar. Korleis afghanarane sjølv oppfattar denne krigen og kva vanskar den skapar for dei trur eg ikkje er mogeleg å uttrykkja med ord.

4. UTVIKLINGA PÅ DEN POLITISKE FRONTEN.

Fredsforhandlingane har sjølvsagt vore utslags gjevande for den politiske utviklinga både i Kabul og i motstandsørsla. Då det endeleg vart klart at Sovjet ville trekkja seg ut og overlata Presiden Najibulla styringa og ansvaret, så oppstod det ein ny politisk situasjon.

A) I Kabul.

President Najibullah kunne ikkje lenger stola på Sovjet sine militære styrkar og rådgjevarane som garantistar for makta si. Politikken som har vore ført har vore springande og rykta fortel om mange personkonflikter. Men for å prøva å samla året i tre punkt :

- 1.) Han stramma inn i sine eigne rekker, og fekk avsatt/ forvist dei argaste motstandarane sine.
- 2.) Han fekk oppnevnt ein del personar som ikkje var så politisk belasta i ein del sentrale verv.
- 3.) Han prøvde å kontakta motstandsfrøsla for å få direkte forhandlingar som kunne resultera i ei regjering der PDPA var representert.

Hans forsøk på å gjennoppta ein muslimsk profil på regjeringa har mislukkast. Dessuten så har den store deserteringa av parti-medlemmer til India (10 000 er nevnt) også vore med på å riva ned tilliten til at regjeringa skal kunna overleva. Det har også vore rapportar om samanstøytar mellom dei to fraksjonane i PDPA, der det også har vore likvideringsforsøk. Dessuten så seier meldingar frå Kabul at det er President Naji-bullah som vert anklaga for å ha forårsaka den store matmangelen i byen. Sivilbefolkninga har ikkje retta anklagane mot motstandsfrøsla som har avskore forsyningane til byen.

B. I motstandsfrøsla.

Innen motstandsfrøsla har tilnærminga mellom 7 partialliansen i Peshawar(sunnimuslimane) og 8 partialliansen i Teheran(shia - muslimane)vore eit svært viktig trekk. Dette kan resultera i ei samling som kan setja gamle motsetjingar til side.

Den interimregjeringa som vart danna med Eng. Ahmed Shah som leiar fekk aldri noko reell makt. Regjeringa glei heilt inn i skuggen av den partileiararen som til eikvar tid sat som leiar av alliansen. Det har vore 3 månaders periodar leiarfunksjonen har vart, og dei som har utmerka seg mest - iallefall i media - i sin leiarperiode har vore Eng. Gulbuddin Hekmatiar frå Hezbi Islami og Professor Rabbani frå Jamiate Islami. Professor Rabbani utmerka seg i haust med aktiv reiseverksemd. Han starta opp med tur til FN i forbindelse med Afghanistan diskusjonen der. Han nytta høve til å treffa Presidentane Reagan og Bush. Vitja ein del europeiske land og Saudi Arabia på vegen attende. Etter denne turen så var han til Iran og fekk etablert kontaktar som seinare gjorde det mogeleg å opna samarbeidet mellom 7 og 8 partialliansen. Men også meir open kontakt med Iranske styresmakter.

Fredspresset har ført til at 7 partialliansen har kome med fleire utspel når det gjeld demokratisering som kun ser ut til å tekkja vesten sine demokratiske idear. Opne valg innen 6 månader som vart lansert seinhaustes er eit slikt utspel.

Det er framleis usemje mellom dei forskjellige partia i 7 partialliansen. Som tidlegare nevnt så har direkte forhandlingar med Sovjet, shiarepresentasjon og kongespørsmålet ført til splittelse. Men det synest likevel som om dei einast på eit minnste felles multiplum og prøver å arbeida for einheit.

Forholdet mellom dei politiske partia i Peshawar og kommandantane inne er også ein faktor som er svært viktig i dette bilete. Fleire kommandantar kritiserar partivesenet og leiarane, og levnar dei ikkje store sjansar i eit framtidig fritt Afghanistan. Kritikken går på at dei i altfor stor grad har opphelde seg i Peshawar i løpet av krigen,

Jamiate Islami tok opp dette problemet i den engelskspråklege avisa si i haust. Dei refererte kommandantar som tala om leiarar som sat trygt i Peshawar medan dei førte krigen inne. (At partiet tok dette opp like etter at partileiaren Rabbani hadde kome att – ende frå ein lengre tur i nordområda i Afghanistan er karakteristisk.) Men kritikken er der like fullt og det har vore betegnande kor mange av partiledarane som har tatt turar over grensa i sommar og haust for å vitja frontane. Det spørst berre om dette er nok til å byggja opp noko stabilt tillitsforhold.

C. Andre intressantar.

Utenom desse indre brytningane og interessene så har også andre nasjonar si interesse for Afghanistan auka/ vorte meir synleg no når det kan verta på tale med ei ny Islamsk regjering i Afghanistan.

– Sovjet må ha innsett at dei har tapt krigen militært. Det dei ser ut til å arbeida iherdigt for no er ei regjering som har Sovjetvennlege element. Økonomisk sett så har Sovjet store interesser i afghanske olje, gass og mineralforekomstar. Dei bør også ha interesse av å demma opp for den Islamske Revolusjonen som Afghanistan er vorte eit førebilete for. Sovjet har ein stor andel av muslimar og det har vore harde brytningar mellom dei og kristne i Armenia og Azerbaijan i 1988. Ein rein og bevisst islamsk stat opp mot dei sovjetiske muslimske områda må oppfattast som ein stor trussel for Sovjet sin indre stabilitet.

– USA sin militære støtte til den afghanske motstandskampen har vorte vidareformidla via Pakistan. Kritikken har vore at dei har forfordelt dei fundamentalistiske partia og i hovedsak Hezbi Islami (Hekmatiar). I sommar gav amerikanske tenestemenn uttrykk for at dei hadde ynskje om ein forandring av denne politikken. Men til denne tid har iallefall kritikken frå dei moderate partia om manglande støtte vore like sterk.

For USA skulle det vera naturleg no å auka støtten til dei partia som vil ha ynskje om eit godt samarbeid med dei. Dei uttalelsane som dei fundamentalistiske partia kjem med fordømer både USA og Sovjet sin innblanding i konflikten. Jokeren i dette spelet synest å vera den/dei pakistanske instansane som bestemmer fordelinga til motstandsrøsla.

USA har iallefall lova å halda fram med den militære hjelpa til motstandsrøsla inntil Kabul regjeringa er ute av bilete.

Ifølgje leiaren av U.S. AID så vil den humanitære hjelpa til

Afghanistan halda fram i 1989, med eit budsjett på over 100 millionar US Dollars. Denne støtten går dels direkte til 7 parti alliansen og dels gjennom amerikanske organisasjonar som også arbeider direkte med alliansen.

- Iran gjer direkte støtte til shia kommandantar og grupper i Afghanistan. I 1988 har forholdet til 7 partialliansen normalisert seg, og dei har også sendt dei fyrste sendingane med naudhjelp til afghanske flyktingar i Pakistan. Relatert til afghanistanspørsmålet så har det vore ein svært aktiv diplomatisk kontakt mellom Pakistan og Iran. Det ser også no ut som om Iran held på å oppretta nærare kontakt med Sovjet.

Frå Afghanistan har det kome meldingar om at Iran med sin støtte har skapt indre stridigheiter når dei har prøvt å kjøpa opp støttespelarar. Det virkar som om mange afghanarar har sterk motvilje både mot Iran og mot Ayatollah Khomeini sitt styresett. Måten dei afghanske flyktingane har vorte handsama på i Iran gjennom krigen har auka denne motviljen.

- Saudi Arabi vert stadig meir synleg på arenaen. Dei har mellom anna gått ut med forslag om å finansiera ein afghansk hær i eit fritt Afghanistan. Det er også mange muslimar frå Saudi Arabi og andre muslimske land som er i Afghanistan i Jihad.

Det som har skapt ubalanse og problem er dei store beløpa som Saudi Arabia har gitt inn i Afghanistan. Det har ført til indre strid mellom grupper der enkelte har fått og andre ikkje. Ein anna ting er at dei stiller betingelsar for støtten dei gjer. Ein franske hjelpeorganisasjon får for eksempel ikkje ha kvinner i helsetema dei sender til enkelte område nord i Afghanistan. Kommandanten må retta seg etter ordren frå den arabiske donatoren om at dei ikkje vil sjå utanlandske kvinner i området. I andre område har dei stilt betingelsar om at dei absolutt ikkje skal ta imot vestleg(ikkje muslimsk) støtte. Grunngevinga er at det skal liggja politiske/religiøse motiv bak støtten. Det er umogeleg å ha noko formeining om kor omfattande den Saudi Arabiske støtten er. Det einaste sikre er at det er snakk om store beløp.

- Pakistan har spelt ein viktig rolle i denne krigen. Det er her flyktingane har søkt ly og det er via Pakistan at støtten til motstandsørsla i hovedsak har kome. Pakistan som stat har også klare interesser av å ha eit vennleg Islamsk regime i Kabul for å demma opp for presset frå Sovjet i nord og India i aust. President Zia Ul Haq sitt dødsfall hausten 88 synest ikkje å ha ført til noko forandring i Pakistan sin politikk i forhold til Afghanistan.

At dei har gått inn med direkte støtte til enkelte kommandantar, at dei har lagt sterkt press på motstandsørsla for å få fortgang og system i oppbygginga av ei regjering, pluss ein del andre former for involvering syner kva innflytelse dei har på motstandsørsla og kommandantane.

Det er delte meiningar om Pakistan sin rolle mellom afghanarane, men mange synest å vera av den oppfatning at det er bra at Pakistan legg press på 7 parti alliansen for å få ei regjeringsdanning.

- Ein del andre land hadde eit svært utstrakt handelssamkvem med

Afghanistan før krigen, det er naturleg at desse no har ynskje om - og ser moglegheter for - å gjennoptta desse kontaktane.

5. SITUASJONEN PÅ HJELPEFRONTEN

1988 har vore prega av at ei rekkje organisasjonar som til no har arbeidd i Pakistan med flyktningane, har byrja å planleggja prosjekt over grensa. Det har også dukka opp ei rekke med nye organisasjonar som vil etablere seg. I fyrste omgang i Pakistan for så å kunna flytta arbeidet inn. Norske Redd Barna er ein slik organisasjon.

I tillegg så har FN organisasjonane som UNHCR, UNDP, WFP og UNICEF byrja sonderingar for større program inne i Afghanistan. Og såklart også Operasjon Salam som er FN koordinator Prins Saidruddin Aga Khan sin organisasjon.

Mellom hjelpeorganisasjonane har Sovjet si uttrekning og FN apparatet sitt engagement ført til auka trong for samordning. Grunnlaget var alt til stades gjennom organisasjonar som Coordination of Medical Committees (CMC) og Cooperative Committee for Rural Assistance (CCORA) som NCA deltok aktivt i. Arbeidet for å danne ein samlande organisasjon starta i mai og enda opp med danninga av Agency Coordinating Body for Afghan Relief (ACBAR) tidleg på hausten. Her vart det så oppretta underkomitear for forskjellige særområde. Me har prioritert å delta på møte i agricultural subcommittee, forskjellige medisinske subcommittees, mineawariness subcommittee og Projects in Afghanistan. I den sistenevnte er NCA sin hovedkoordinator varaleiar.

Utifrå dette samarbeidet har det vore ei rekke med koordineringsmøte mellom dei organisasjonane som har arbeidd inne i Afghanistan. Her har det vore diskutert på provins eller distriktsnivå, og der forskjellige erfaringar har vorte oppsummert og framtidige viktige satsingsområde har vorte diskutert. Ei slik samordning er svært ressurs og tidkrevjande for ein organisasjon som NCA som i 1988 har prosjekt i 22 provinsar. Men likefull vurderar me dette som eit svært verdifullt og viktig arbeid. Effekten er også den at ressursane som hjelpeorganisasjonane har kan utnyttast betre og me kan unngå duplikering av prosjekt.

På grunn av oppbyggjinga av ACBAR så har også rolla til CMC og CCORA forandra seg. Fleire av aktivitetane er felles for desse organisasjonane og det har vorte diskutert om alt skal samlast under ACBAR paraplyen. Ved utgangen av 1988 var dette framleis under drøfting.

Men gjennom heile 1988 har NCA delteke i arbeidet både i CMC og CCORA. Men med spesiell vektlegging på CMC for å trekkja veksler på den store medisinske fagkunnskapen som var samla der. CMC har også organisert fleire surveytturar inne i Afghanistan - med støtte frå Norske UD midlar - som har gitt svært nyttig informasjon for det medisinske arbeidet. Våre medisinske prosjekt i Ghazni vart mellom anna evaluert her.

Ein viktig verknad av slikt samarbeid mellom forskjellige organisasjonar er at ein då kan samlast om fellesprosjekt. Dermed så kan både kunnskap og ressursar utnyttast betre. Av felles - prosjekt innen forskjellige område kan her nevntast ;

1.) 2 klinikkprosjekt i Herat, 1 i Pansjirdalen og 1 for Nord - områda i samarbeid med andre komitear som driv helsearbeid.

2.) Vaksinasjonsprosjekt i samarbeid med AVICEN.

3.) Forskjellige jordbruksprosjekt der samarbeidspartnarane har variert mellom Deutch Committee for Afghanistan (spesialisert seg på vaksinasjon av husdyr), MADERA (spesialisert seg på Kunar provinsen), Swedish Committee for Afghanistan (dei har oppretta eigen jordbruksavdeling) og Agricultural Survey for Afghanistan (dei har foretatt den store jordbruksundersøkelsen i Afghanistan)

4.) Naudhjelp saman med Guilde de Raid/ Solidarite Afghanistan som har sent team inn som fordelar støtten. Saman med for - skjellige ACBAR organsiasjonar støtta me eit naudhjelps prosjekt i Badakshan. Dessuten har me samarbeida med Swedish Committee for Afghanistan om forskjellige prosjekt.

6. SAMARBEIDSPARTNARAR.

Innleiing

All støtte som komiteen gjer inn i Afghanistan er også politisk støtte til den kommandanten/legen som mottek støtte. Ein støtte som sikrar og i mange tilfelle aukar deira makt og prestisje, og som i neste omgang kan føra til rivalisering og maktkamp i området dersom det vert ei skeiv fordeling. Då me satte oss ned for å analysere denne problemstillinga fann me to moglege framgangsmåtar for å avverga/begrensa dette problemet.

A) Ikkje berre støtta ein kommandant i eit område, men også gje støtte til nabokommandantane.

B) Nyttå seg av ein shura (tradisjonelt lokalt råd). Dette ville medføre at alle i området vart opplyst om at støtten var kome inn til området. Dei ville så kunna ha innflytelse på korleis støtten skulle verta nytta og dessuten fåla ansvar for å følgja opp prosjekt som vert iverksatt.

Me har fulgt begge desse modellane når det gjeld fleire prosjekt. Og me vil spesielt vektleggja bruken av shura i planlegginga for 1989. Men det er ikkje alle stader at shuraen synest å ha ein like sterk tradisjon og då vert "nabostøtten" meir aktuell.

1. SAMARBEIDET MED QARI TAJ MOHAMMAD FRONT, GHAZNI.

Når det gjeld Qari Taj Mohammad (QTM) som har motteke betydeleg støtte frå oss gjennom 4 år så meldte behovet seg for å spre støtten til dei omliggjande områda. I 1988 har me støtta to

kommandantar som grensar til han, og me har starta prosjekt - diskusjon med ein tredje.

På grunn av at me har hatt eit godt samarbeid med QTM gjennom fleire år så har me også opparbeida eit tillitsforhold som gjer det mogeleg å diskutera ting åpent. Me har difor teke opp det at me no fordelar støtten til andre kommandantar. Det er ikkje til å underslå at begeistringa frå QTM si side ikkje var så stor til å byrja med. Men gjennom diskusjonen har me iallefall klart gitt uttrykk for vårt grunnlag for å gjera dette, og QTM gav også inntrykk av at han aksepterte vår grunnleggjering.

A. Medisinsk samarbeid.

I. Helseteam

Me hadde tre helseteam i Ghazni frå byrjinga av april til midten av desember. Det fyrste teamet bestod av ein kirurg og ei helsesyster. Dei hadde spesialoppgåve med å fylgja opp vaksinasjonsprogrammet.

Det andre teamet var eit kirurgisk team med kirurg, anestesi og operasjonssjukepleiar. Dei foretok ei rekke operasjonar og fulgte også opp pasientar som team I hadde undersøkt.

Det tredje teamet bestod av ein almenpraktiserande lege og anestesi sjukepleiar. Dei foretok generell behandling, og hadde også ansvar for å fylgja opp bruken av medisin i området.

Viktige erfaringar som teama gjorde var kor stor grad av feil ernæring der var, og kva helsemessige plager det spesielt forårsaka for kvinner og barn.

Viktigheita av reint drikkevann vart også vektlagt i rapportane. (Det er utarbeida eigne rapportar om teama sine erfaringar og tilrådingar)

II. Innsending av medisin.

Team III i 1987 kom seg ikkje inn i Afghanistan, men fekk istaden tid til å gå igjennom dei medisinforsyningane som var levert til Doctor Parties. Dei hadde ein del kritiske merknader til kva som var levert inn.

CMC utarbeida våren 88 ei standardliste over medisin som skulle brukast i Afghanistan.

Desse to faktorane la grunnlag for at me frå sommaren 88 kun leverte inn dei medisinane som CMC anbefalte, og ikkje fulgte den bestillingslista som Doctor Parties sende ut til oss. Helseteam II fulgte opp med ein diskusjon inne om bakgrunnen for våre begrensa medisinsendingar. Likevel så mottok me ei svært så omfattande bestillingsliste då neste forsendelse skulle inn. På det tidspunktet var eit medlem av Doctor Parties i Peshawar og Team III fekk diskutert lista i detalj me han. Det vart då supplert ein del andre medisinar til lista som dei hadde bruk for inne, og som dei hadde kunnskap nok til å nytta.

Team III tok også ein grundig diskusjon med Doctor Parties inne og gjekk igjennom bruken av alle medisinane som var levert inn. Me vonar no at det er oppnådd forståelse for vår reduksjon av fårlege medikament. Det er ikkje nok berre å stoppa innsendinga frå vår side. Dei må forstå grunnen til at me kuttar ut enkelte medikament, dersom denne forståelsen manglar så er det svært

enkelt for dei å få inn slike medikament via andre kanalar.

III. Tuberkolosebehandling.

Tuberkolose er ein sjukdom som har stor utbreiing i dette området. Men det er også ein sjukdom som er svært vanskeleg å behandle. Kuren må foregå uten avbrot i eit år for å vera effektiv. Bryt pasientane av tidlegare så vil dei ikkje få bukt med tuberkolosen med berre forsterka sjukdomen sin resistans mot behandling. I praksis vil det seia at dersom dei avbryt ein kur så kan dei aldri verta behandla mot sjukdomen. I tillegg vil dei spre dei resistente smittestoffa til andre som då også vil vera umogeleg å gje behandling.

Problemet er også det at medisinen har enkelte ubehagelege biverknadar. Og når pasientane så har gjennomgått ein del av kuren så byrjar dei å føla seg friske og vil då naturlegvis avslutta behandlinga.

Det vart gjort avtale med QTM om at all tuberkolosemedisin skulle ut av dei lokale bazarane og at me skulle senda inn nok medisin til ei gruppe på 50 personar. Med å begrensa behandlinga til desse så kunne me få erfara om både me og QTM sine folk var i stand til å gjennomføra eit slikt program. Dei erfaringane som er gjort i leirane i Pakistan syner nemleg at det er betre å ikkje ha noko program enn å ha eit dårleg tuberkolosebehandlingsprogram. Prosjektet vil verta oppsummert i 1989 for å sjå om me ska gå vidare med det.

IV. Vaksinasjon.

Det fyrte helseteamet oppdaga klane manglar i vaksinasjonsprogrammet vårt. På grunn av ei feiloversetjing i vaksinasjonsinstruksen var det misforståelsar om kva aldersgruppe som skulle prioriterast. Dessutan var enkelte tekniske begrep om måten å setja vaksinasjonen på feil. I tillegg kom det fram at kjøle - kjeda trong reperatur, og teknikarane som hadde ansvar for den trong ei oppfrisking av kunnskapen. Vidare vaksinasjon vart derfor stoppa inntil vidare. Ny instruks vart utarbeida og oversatt og me fekk AVICEN til å skaffa ein fransk kjølekjede ekspert til å gå inn og reparera kjølekjeda og foreta oppfriskninga av teknikarane sin kunnskap.

Ny vaksine vart så sendt inn og vaksinasjonen vart gjenopptatt tidleg på hausten.

I 1988 vart 8000 barn fullvaksinert og ytterlegare 4000 fekk dei to første vaksinasjonsrundane. Dette arbeidet vart utført av dei fire vaksinasjonsteama som våre helseteam har lært opp. Dessuten vart kvinner vaksinert mot stivkrampe. Dette arbeidet vart utført av ei kvinne - Nik Bibi. Ho fekk hjelp til dette av son sin som også er utdanna vaksinatør.

Prosjektet har vore utført i samarbeid med og støtta av UNICEF, og også i nært samarbeid med andre organisasjonar som driv med vaksinasjon.

Same om det såg vanskeleg ut ei tid på sommaren, så vart feila retta opp og vaksinasjonen foregjeikk svært tilfredstillande.

resten av året. Det er ein stor styrke for eit slikt prosjekt å ha helseteam i området som heile tida evaluerar arbeidet og kan justera feil dersom dei oppstår.

V. Jordbruk.

Det vart i jordbruksmiljø i Peshawar reist spørsmål om utstrakt bruk av vannpumper kunne senka grunnvann standen. Det vart gitt ei tilråding om å ikkje senda inn vannpumper i Afghanistan, men å prioritera rensking av kanalar og kareezar. Me stogga derfor innsendinga av fleire vannpumper, og det vart i Noreg teke kontakt med Per Gunnar Skotam for å få han til å reisa inn i dette område for å undersøkje stoda. Han hadde tidlegare vore inne og sett på vannsituasjonen i 1986.

Han reiste inn i området i slutten av oktober, - og foretok då ei samanlikning av grunnvannstanden slik den var i 1986 og slik den no var i 1988. Etter at ei rekkje vannpumper var teke i bruk i området. Han har utarbeida ein eigen rapport om dette, og det har også vore foretatte sedimentanalyse av NIVA. Men i korte trekk så meiner han at vannpumpene ikkje har forårsaka noko store endringar i grunnvann standen. Og at dei geografiske/ topografiske forholda i området er slik at dei skulle sikra tilsig av vatn til området.

I 1988 gav me tilskot til rensing av kareezar i området. Dette er svært arbeidskrevjande, tungt og fårleg arbeid som foregår i dei underjordiske kanalane, og det er eit klart uttrykt ønskje om å få eit boreprogram og fleire vannpumper.

Ellers innen jordbruksektoren så har me fått utdanna ein husdyrvaksinatør frå dette området. Han fekk si utdanning på eit kurs som Swedish Committee for Afghanistan arrangerte, og reiste inn for å starta arbeidet sitt like før nyttår.

VI Utdanning.

Med midlar frå Operasjon Dagsverk vart 43 skular drivne i 1988. Pengane gjekk til læremidlar, lærarlønner og engelskkurs for 4 personar i Quetta. Det var totalt 3240 elevar, av desse var 80 jenter. Det vart lønna 120 lærarar.

Både helseteama våre som har vitja skulane og ei kvinne som arbeidde for AFRANE har gitt skulane gode skussmål. Jenteandelen aukar same om det går sakte, og kommandanten var svært kry då han kom og fortalde kor mange jenter det var som var innmeldt for skuleåret 1989.

Det vart også sendt inn engelskbøker for at lærarane skal auka kunnskapen sin no når dei skal byrja å undervisa 5. klassingane frå våren 1989.

VII Klinikkprosjekt.

Prosjektsøknaden for ein treningsklinikk i grenseområdet i eit samarbeid mellom den Danske Afghanistan komiteen(DAK) og NCA vart avvist av NORAD i 1988.

DAK gjekk vidare med planane i forhold til DANIDA, og fekk seinhaustes tilsagn om støtte til ein mobilklinikk i Ghazni. Det var då ønske frå DAK si side om eit samarbeid med oss. Det vart ført forhandlingar om dette mellom DAK og NCA/AiN. Det er vilje og interesse frå begge hald for å få til eit slikt prosjekt. Men det er så omfattande at det må planleggjast nøyse mellom dei to komiteane og også i samarbeid med kommandanten, før det vert iverksatt. Ved utgangen av 1988 var arbeidet på gang, men så langt frå slutført.

VIII Nabokommandantane.

Som omtala i innleinga så har me i 1988 gitt støtte til to nabo-kommandantar til QTM. Nord for hans område har me gitt ein NIFA kommandant jordbruksstøtte. I hovudsak til rensking av vatnings-systemet.

På austsida har me gitt støtte til ein Jamiate Islami kommandant. Det er trent to vaksinatørar frå hans område og me har kanalisert jordbruksstøtte frå UNHCR hertil.

Begge desse kommandantane og prosjekta vart vitja av Per Gunnar Skotåm då han var i området, og han fekk eit bra inntrykk av dei.

I tillegg har me starta prosjektdiskusjon med ein Hezbi Islami (Hekmatiar) kommandant sør for QTM sitt område. Prosjektet vil verta kanalisert gjennom ein lokal shura, og det vil vera eit pilotprosjekt iforhold til å utprøva vannpumper plassert i kareezar. På denne måten vil det tradisjonelle vannfordelings-systemet kunna nyttast. Me reknar med å setja igang dette prosjektet tidleg i 1989.

Avslutning.

Med å spre støtten slik me no har gjort så har me også "tatt ansvar" for dette området. Fungerar samarbeidet bra mellom kommandantane og shurane inne så har me store sjansar for å få ei maksimal utnytting av dei ressursane me tilfører området. Det kan då verta mogeleg å samordna og utvida dei forskjellige vaksinasjons, utdannings, helse og jordbruksprosjekta.

Men i den fasen me finn oss i no er me nøyde til å trø svært forsiktig, og foreta grundige undersøkelser om lokal tradisjon og maktstruktur før me set iverk store fellesprosjekt.

7. FORDELINGSN#KKEL FOR PROSJEKT FINANSIERT AV UD MIDLAR

A) PARTIFORDELING I ANTALL KOMMANDANTAR , % KOMMANDANTAR OG % AV TOTALST#TTEN

PARTI	KOMMANDANTAR	KOMM. %	ST#NAD %
JIA - Jamate Islami/Rabbani	13	28,3	28.6
HIA - Hezbi Islami/Hekmatiar	9	19.6	12.3
HIAK- Hezbi Islami/Khales	2	4.3	2.5
HAR - Harakate Inqelab/Mohammad Nabi	7	15.2	24.5
HARM- Harakate Inqelab/Mohseeni (Shia)	3	6.5	5.3
SH - Shora Ittehad Islami/Sayaff	1	2.2	0.6
NIFA- National Islami Front of Afghanistan/Gailani	4	8.7	4.0
ANLF- Afghan National Liberation Front/ Muhjadeddi	4	8.7	10.7
IRSA- Islamic Revolutionary State of Afghanistan/ Nuristangruppe	2	4.3	3.1
NASR- Shiagruppe	1	2.2	0.3
UAVHENGIGE - missions	(8)	-	7,8
TOTALT	46 (54)	100.0	100.0

B) FORDELING OG % FORDELING TIL JORDBRUK, HELSE OG EMERGENCY AID/CASH FOR FOOD

PROSJEKTTYPE	Rupies	TOTAL %
- Emergency aid og cash for food	5.736.147,-	33.6
- Jordbruk	7.035.925	41.2
- Vaksinasjon, helse, klinikkar	3.694.107	21.7
- Andre, inkludert CMC	600.650	3.5
TOTALT	17.066.829	100.0

8. FORSKJELLIGE PROSJEKT

Prinsipp for stønad.

Som det framgår av statistikken så var det 46 kommandantar/legar som fekk stønad. Og med pengar som vart sent inn med missions så var det 54 prosjekt i 1988. Støtten vart fordelt til 22 provinsar.

Det er dei største partia som har fått mest støtte, som naturleg er. At Jamiate - Islami har fått så mykje syner også at me har klart å få mykje støtte opp i nordområda i Afghanistan der dette partiet er det sterkaste. Dette er etter vår meining ein positiv utvikling avdi desse områda lengst unna hjelpeorganisasjonane i Peshawar lett vert gløymde.

Me held på prinsippet om særleg krigsramma eller naudstilte provinsar skal prioriterast. At kommandantane/legane som mottok støtte har eit godt rennome og ikkje startar væpna konflikter med andre. At dei oppheld seg inne i Afghanistan og ikkje set seg til i Pakistan. Dessuten så stiller me krav om at støtten skal koma dei mest naudstilte til del.

I 1988 vart målsetjinga å halda fram og utvida samarbeide med dei me alt hadde inngått samarbeid med. Dei nye kommandantane me starta med var i område der me hadde ynskje om å spre støtten, i område som var spesielt naudstilt eller for å erstatta kommandantar som me av forskjellige grunnar ikkje ville halda fram støtten til.

Ved sjølv å senda inn undersøkelsesteam eller nytta seg av andre som gjekk inn i forskjellige område så har me fått danna oss eit bilete av korleis støtten vår har vorte benytta.

Våre egne team har vore i Nordområda, i Ghazni, Paktika og Ningarharprovinsen. Den afghanske jordbruksstaben vår har vore i Kunar og Ningarhar. Organisasjonen MADERA har undersøkt klinikken til ein doktor i Nooristan og Gulde de Raid/ Solidarite Afghani - stan har undersøkt prosjekta våre i Kandahar og Herat. Ein franskmann støtta me saman med andre for å undersøkje forholda i Hazarashat og Bamyan. På grunn av indre stridigheit i området kom han aldri så langt, men han fekk laga ein bra rapport om forholdet mellom dei forskjellige gruppene i dette området. CMC sitt survey team laga også ein svært grundig rapport om forholda i Ghazni, Wardak og Logar.

Utfallet av desse undersøkselsane har vore veldig bra, det er berre i eit tilfelle at vidare støtte umiddelbart har vorte stoppa. Her hadde støtten ikkje vorte nytta slik som avtalen var.

Andre me har stoppa støtten til byggjer på opplysningar innhenta i Peshawar. Me har kunna nytta oss av Swedish Committee for Afghanistan sitt undersøkelses apparat.

Ein kommandant vart støtten stoppa til avdi han hadde hatt samansøyt med andre kommandantar. Me stoppa også støtten til ein front som vart delt etter at kommandanten omkom i krigen. Etterkomarane hans klarte ikkje å verta einige om kven som skulle vera leiari,

Det har også vore to tilfelle der me har hatt grunn til å tru at rapportane ikkje har vore ekte. Her har støtten vorte stoppa

umiddelbart.

Det er ein hard justis, - men det er så mange som verkeleg treng hjelp inne i Afghanistan at me ikkje kan la dei midlane som me har til disposisjon verta misbrukt. Dette har også vorte diskutert nøy med den afghanske staben vår, og dei har oppfordra til ei mykje meir restriktiv linje i tvilstilfelle. Det er deira eigne det gjeld, og dei er opptekne av at dei som verkeleg treng støtte skal få det. Når det gjeld jordbruksprogram så er det staben sitt forslag at det skal sendast inn undersøkelsesteam til områda før støtte vert utbetalt. Og at det vert ei merare oppfølging etterpå.

JORDBRUKSPROSJEKT.

Det har vore ei gradvis overgang frå Cash for Food støtte til jordbruksprosjekt. For å møte det auka kravet til fagkunnskap tilsette me ein afghansk jordbrukseksperter sommaren 1988. Utpå hausten så tilsette me [] til, han skal i hovedsak driva feltarbeid. Han har alt vore på kurs i Plant Protection og også eit kurs om korleis undersøkelsesarbeidet inne bør leggast opp.

Alle forslag om jordbruksprosjekt går no via jordbruksavdelinga for vurdering før støtte vert utbetalt. Måsejinga for 1989 vil verta å få vitja så mange av prosjektområda som mogeleg for å få ei betre vurdering av kva støtte som er mest naudsynt.

Jordbruksprosjekt starta oftast med støtte til gjennoppbygging av vatningsanlegg. Så går me inn med kunstgjødsel og såkorn. For å bestemme kva type av såkorn som kan brukast så tek me kontakt med Agricultural Survey of Afghanistan. Alle dei nyutvikla sortane er ikkje høvelege for områda i Afghanistan, så ei feilvurdering her kan ruinera heile avlinga. Me leverar også inn trekkoksar og i enkelte tilfelle traktorar. Andre spesialområde som druehagar og fruktfelt vert også gitt støtte til. For begge desse felta vurderar me også støtte til plantevern midlar.

Eit spesielt prosjekt som me har starta opp i i grenseområde mellom Pakistan og Afghanistan går ut på å prøva forskjellige nye kornsortar. Me vil her hausta erfaring med desse og me prøver også med forskjellige mengder av kunstgjødsel. Ein annan effekt er at me her får hausta korn som så kan gå inn i Afghanistan som såkorn.

CASH FOR FOOD STØTTE.

Me har prioritert CFF støtte til område der det enten er så harde kamphandlingar at det er umogeleg å starta noko jordbruksprosjekt. Eller at jordbruket har slått feil og dei må få inn mat frå andre område.

Nordområda har i år vore spesielt hardt ramma av tørke, hard vinter, grashoppe og keshafaq angrep og støtte her har vore prioritert.

Dessuten har me prioritert å få inn støtte til områda kring byane der det både er harde kamphandlingar og også stor matmangel. Dette problemet vil truleg forverra seg i 1989 dersom det vert satt inn ein storoffensiv.

NINGARIAR.

Frå kareezano vort søle hoist
opp under renskningsarbeidet.

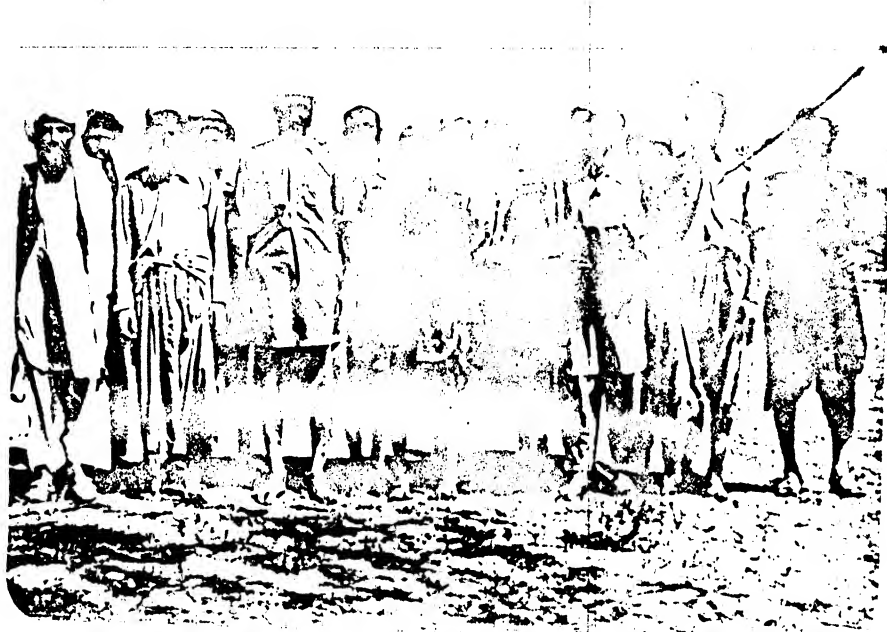
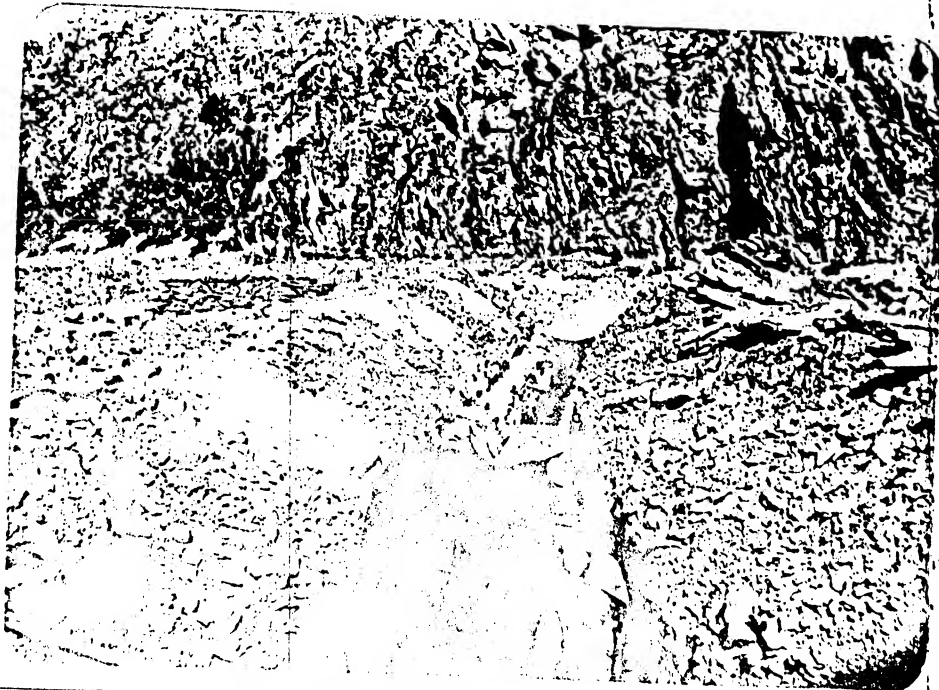

Rensking av kanal.

Kareezarbeidar på veg opp
i dagslys

Kanalreperasjon i
Wardak Provinsen

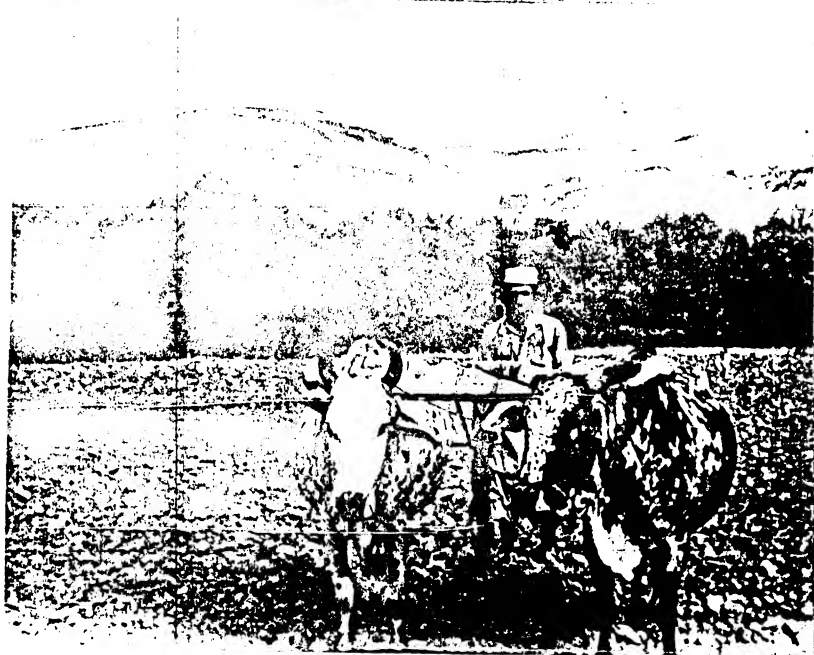
Arbeidslaget (over) som
har rensa kanalen
(til høgre) stiller
seg opp til fotografering
Paktia provinsen

Oksar levert av
NCA vert nytta
til tresking i
Kunar provinsen

Oksar levert til
bonde i Ningarhar
provinsen

Overlevering av
oksepar i Faryab
provinsen

Gammal bonde set
tommeltrykket
sitt på distri-
busjonslista i
Paghman provinsen

Oppveging av sukker i
Balkh provinsen

Ungdom i Bamyān provinsen,
kveitemjøl og matolje er
utdelt til familien hans.

HELSEPROSJEKT.

Helseprosjekta våre kan delast i 4 kategoriar :

1. Helseteam, medisin og vaksinasjon i Qari Taj Mohammad sitt område.
2. Støtte til klinikkar og enkelte doktorar inne i Afghanistan.
3. Vaksinasjonsprogram.
4. BP - 5 , Emergency Food Rations.

(Punkt 1 er omtala under Qari Taj Mohammad punktet.)

Punkt 2. STØTTE TIL KLINIKKAR OG ENKELT DOKTORAR I AFGHANISTAN.

Me har helde fram med støtten til ein del legar som me har støtta tidlegare. Dr. Afzal i Nooristan er ein som me har hatt eit langvarigt samarbeid med. MADERA foretok ein undersøkelse av klinikken og forholda i området. Etter det bestemte me oss for å hjelpe til med utviding og utrustning av klinikken. Me sende då inn generator, røntgenapparat og medisinsk utstyr. Her betalar me også lønningar for Dr. Afzal og assistentane han.

Ein del legar som tilhøyrer Afghan Aid Assosiation har fått støtte til å gå inn i diverse provinse i kortare tidsrom.

Dei store klinikkprogramma har vore i Herat , Panshir og på Nordområda. Desse prosjekta har vore i samarbeid med forskjellige medisinske organisasjonar. Det har vore Swedish Committee for Afghanistan, Freedom Medicine, International Medical Corps og Management Sciences for Health. Me har konsentrert oss om teknisk utstyr til klinikkane ; Generatorar, motorsyklar, røntgenutstyr og telt, som er ei eingongs bidrag sidan me ikkje har høve til kontinuerleg oppsjekking av klinikkane. Noko dei andre organisasjonane kan. Me har også stått for støtte til bygging av klinikkar og me har levert BP - 5 Emergency Food Rations. Medan dei andre då har bidratt med medisinleveranse , lønningar og medisinsk utstyr.

I Herat er det to mindre prosjekt som har fått støtte. På grunn av mangelfull rapportering tidlegare er det her starta i det små for å prøva ut samarbeidet med desse organisasjonane. I Pansjir har dei danna ein eigen helsekomitee som står for drifta av dei forskjellige klinikkane i dalen. Det sam gjeld resten av Nordområda (I aust) som har organisert sin helsekomitee. Begge desse ligg under kontroll av Shura - i Nesar eller det Nordlege Råd som er leda av Ahmed Shah Masood. Per Hornfeldt såg fleire av desse klinikkane og treffe også legane under turen sin i sommar. (Sjå eigen rapport) Meldingar tyder på at dei har rikeleg med kvalifiserte legar i dette området, dette på grunn av at mange har søkt hertil frå Kabul.

Dei største leveransane våre av BP - 5 har gått til dette området, og me har fått ein svært positiv tilbakemelding.

Dr. Afzal i Nooristan - Kunar
provinsen rensar såret ei
kvinne har fått i neven.

Born vert undersøkt
av lege like utanfor
hovedstaden Kabul

Tungt vopna muhjahedin
sikrere arbeidsroen for
ein lege i Paghman.
Også BP - 5 vert delt ut.

Dessuten forespørsel om nye forsyninger.

Eit anna både helse og undervisningsprosjekt som er iverksatt i Keshim i Badakshan er eit "Lady Health Care " kurs. Her skal 50 kvinner få utdanning om hygiene, barsel og spedbarnstell, samt undervisning om vanlege barnesjukdomar. Dei har ein lege i området som er så opp i åra at han vert regna som "ufarleg" og kan dermed undervisa kvinner. Då Per Hornfeldt var i området synt dei stor interesse for å utvida dette prosjektet. Dersom dette kan fungera tilfredstillande så er det eit nokk einestående prosjekt som absolutt betinagr oppfølging.

Punkt 3. Vaksinasjon.

I tillegg til vaksinasjonsprosjektet i Ghazni som er omtala under Qari Taj Mohammad bolken så vart det i 1988 starta opp 3 nye vaksinasjonsprosjekt.

Frå kvar av provinsane Ningarhar, Paktika og Pakia vart det sendt 2 vaksinatørar på kurs. Dei fekk ei 3 månaders oppløring på AVICEN som omfatta både teori, praksis i flyktningeleirane og også feltpraksis inne i Afghaistan.

Fem av dei seks vaksinatørane klarte den endelege eksaminasjonen og fekk sine diplom. Desse vart så utrusta med kjølebokser, mobile kjøleskap, ymse vaksinasjonsutstyr, sprøyter, nålar og vaksine. Dei foretok kortare turar inn og kom så attende til Peshawar for å avleggja rapport og få ny utrustning. I 1988 vart det vaksinert :

- Nigarhar ; 2440 barn og 1200 kvinner.
- Paktika : 3205 barn og 1108 kvinner.
- Paktia : 1500 barn og 800 kvinner.

Desse prosjekta er i startfasen og me har byrja veldig forsiktig for å hausta erfaring. Arbeidet er svært arbeidskrevjande i enkelte periodar. Vaksinatørane sine rapportar skal gjennomgåast, neste tur inn skal planleggjast og nytt vaksinasjonsmatriell skal skaffast tilveie.

Likevel så meiner me at dette er eit så viktig arbeidsfelt at det må prioriterast. Veldig mange kommandantar har spurt etter vaksinasjon , og dette er eit framtidig satsingsområde dersom me klarar å opparbeida ekspertise innen dette området.

Punkt 4. BP - 5, Emergency Food Rations.

Me tek opp BP - 5 under helsedelen avdi det er til denne bruken at me har distribuert kjeksa. NCA mottok 2 kontainerar med BP - 5 våren 88. I eit samarbeid med Swedish Committee for Afghanistan (SCA) vart desse bragt til Peshawar frå Karachi. Dei vart lagra på SCA sitt medisinalager, og SCA fekk disponera ein del av forsyninga.

Bp - 5 har vorte distribuert over heile Afghanistan og har vorte gitt til legar og klinikkar. Kjeksa har vorte lansert som medisin og forutsetninga har vore at dei primært skal nyttast til under og feilernærte kvinner og barn.

Prøveprosjektet som UD støtta har vore svært vellukka, og Per Hornfeldt har oppsummert erfaringane med bruken av BP - 5 i ein eigen rapport.

VAKSINASJON

Opplæring av vaksinatorar.

Til høgre - registrering
av borna.

Under - klar for
vaksinasjon med utfylt
registreringskort

Under - vaksinatorane
får prøva ferdigheitene.

Søknad om 2 nye kontainerar vart oversent UD i desember og me fekk positivt til sagn, Kjeksa er venta til Pakistan i mars 1989. Denne forsyninga vil verta distribuert i samarbeid med Kirkens Nødhjelp/ Flyktningerådet, og den vil også fungera som eit kriselager dersom det skulle verta akutt matmangel under ei eventuell repatriering.

AVSLUTNING

Da sjukepleiar Hilde M. Tradin vart tilsatt som medisinsk koordinator fekk komiteen eit mykje betre grunnlag for å evaluera og utvikla dei medisinske prosjekta. Hennar ansvarsområde har vore helseteam, medisinforsyning, vaksinasjon, klinikk og legeprosjekt. Dessuten så har ho teke del i samordninga av medisinske prosjekt som har foregått i CMC og ACBAR regi.

UNICEF har no lova oss støtte til å tilsetja to afghanarar som skal ha ansvar for vaksinasjon. Dei skal i hovedsak nyttast inne i Afghanistan for å følgja opp vaksinasjonen og vedlikehalda kjølekjedene.

Alle helseprosjekt er kunnskapskrevjande og må heile tida følgjast nøyse opp. Problema som dukkar opp her kan vera heilt uforutsigbare og stiller store krav til fleksibilitet i vårt apparat.

9. UTDANNING/OPERASJON DAGSVERK

Hovedtyngda av utdanningsstøtten vår var i Operasjon Dagsverk regi.

Her vart fylgjande prosjekt støtta :

- Afghanistan Education Committee som sender inn støtte til skular i Afghanistan. 375 skular med omlag 56 000 elevar var i drift hausten 88.
- Medical Refresher Course for Afghans (MRCA) som driv med opplæring av afghansk helsepersonell.
- United Medical Center for Afghans (UMCAND) som driv ein treningsklinikk for afghansk helsepersonell.
- Bibi Aishya jenteskule i Peshawar med omlag 400 elevar.
- Astrid Morken School i Korazan - leiren, som gjer opplæring til 200 jenter.
- Jenteskulen til Amina Afzali i ein flyktningeleir i Iran.
- Skulane i Qari Taj Mohammad sitt område i Ghazni Provinsen.

Av UD midlar har me brukt eit lite beløp til skulebøker til eit område i Pakia, Og eit anna beløp for transport av skulebøker til Balkh.

UTDANNING.

Forhåpningsfulle elever.
Astrid Morken School
Korazan leiren - Peshawar

Under -
Gutar får undervisning i
Balkh provinsen.

Fjerdeklassen ved
Astrid Morken School.
Rektor Amina Jan bak
til venstre.

Det er utarbeida eigen Operasjon Dagsverk rapport.

10. INFORMASJONSARBEID.

Informasjon er ein viktig del av komiteen sitt arbeid. Både i forhold til Noreg og med informasjon til gjester som kjem til komiteen sitt kontor.

Informasjon til Noreg.

Elisabeth Eide og Astrid Morken var flittige skribentar til norske media. Fram til slutten av juli månad kom det ein jevn straum av nyheits og bakgrunnsartiklar til norske aviser, magasin og fagtidsskrift. Til komiteen vart det utarbeida artiklar for Afghanistan Nytt, og til det interne informasjonsmagasinet.

Informasjonsarbeidet låg så nede frå august og fram til desember då Odd Rudjord starta opp som informasjons medarbeidar.

Informasjon til gjester.

Komiteen har hatt besøk av ein del journalistar og fotografar som kom ned i forbindelse med mogeleg repatriering av flyktningane.

Men hovedtyngden av gjestene har vore representantar frå andre organisasjonar som har vore ute etter informasjon om Afghani - stan. Det har også vore mange møte med forskjellige FN organ som søkte informasjon både om Afghanistan og om NCA. Dette i forhold til at FN vurderar å nytta dei frivillige organisasjonane til å implementera prosjekt i Afghanistan.

Afghanarar til Noreg.

I forbindelse med aksjonsveka var Professor Khakar med familie i Noreg. Professor Khakar gjesteforeleste ved Universitet i Bergen, og både han og familien vitja lokalkomitear.

På landskonferansen i april deltok Masood Khalili frå Jamiat Islami sin politiske komite.

Under begge desse besøk vart det bra pressedekning og oppmerksomheit for gjestene.

11. KVINNESOLIDARITET.

I eit så mannsdominert samfunn som det afghanske kan det vera vanskeleg å sjå mogelegheitene for å laga og gjennomføra kvinne - prosjekt. Men for menn er det også mange dørar som er lukka i dette samfunnet. Derfor har det vore av uvurderleg nytte å ha kvinner tilsett på kontoret. Dei har høve til å koma i nær kontakt med dei kvinnene som vitjar oss. Den nære kontakten består mellom anna i at dei afghanske kvinnen kan fjerna sløret, når det ikkje er menn tilstades. Det vert då mykje lettare for kvinnene å opna seg og koma med sine tankar og problem. Slik kan det oppstå ein dialog som gjer det mogeleg for begge parter å forstå kvarandre sin situasjon. Problemet har vore å finna kvinnelege tolkar.

Det at NCA har hatt kvinner ved kontoret har også ført til at prosjektforslag for kvinner har vorte lansert for oss. Lady Health Care Training i Badakshan er eit slikt døme.

Av andre kvinnerelaterte prosjekt er utdanninga som vert gitt med støtte av Operasjon Dagsverk midlar det viktigaste.

Både Elisabeth Eide og Astrid Morken produserte mange artiklar om kvinnene sin situasjon for norske nyheitsmedia.

Ein anna ting som me også oppdagar er at dei kvinnene som har delteke på helseteam inn har synt at det er mogeleg for kvinner å også ha eit yrke og kunna bevega seg fritt. Dette har gjort det lettare å få jenter til å byrja på skulane og også ført til at vaksinasjon av kvinner har vorte akseptert. Kommandanten og hans representantar har sagt direkte at dei kvinnelege norske helsearbeidarane har vorte førebilete her.

Derfor er det svært gledeleg at eit vaksinasjonsprogram for kvinner (stivkrampevaksine) som er utført av ei kvinne er kome istand i dette området. Likeså at stivkrampevaksinasjon av kvinner har gått inn i dei nye vaksinasjonsprosjekta våre. Det er ikkje alltid like enkelt å utføra dette for mannlege vaksinatørar. Dei må skjera hol i kvinnene sin kjole for å få satt sprøyta, og ofte må mannen også få seg ei sprøyte før kvinnene kan verta vaksinert. Men dette er også snakk om gradvis akseptering, og me er absolutt nøyde til å ta tida til hjelp her.

Eit anna prosjekt som har vorte utreda i år har vore opplæring av barselkvinner. Dette er eit svært vanskeleg arbeid, og det er såvidt me veit ingen organisasjonar som har hatt noko særleg suksess med dette arbeidet til denne tid. Likevel vil me utforska dette nærmare og utarbeida konkrete planar for korleis eit prosjekt kan gjennomførast.

Kvinneprosjekt må stå høgt på prioriteringslista i 1989 også, og me trur at me også kan utvida dette feltet gjennom å tenkja på dei afghanske kvinnen når me går igjennom jordbruks og helseprosjekt.

Det er ei spanande utfordring, og vil krevja nøy planlegging og omsyn til afgansk tradisjon.

12. KONTAKT MED AFGANSKE ORGANISASJONAR.

Det har vore viktig for oss å ha god kontakt med det afghanske miljøet. Både på politiskarplan og med representantar frå forskjellige organisasjonar. Dessuten så vil ein alltid få personlege venner som ein ynskjer å ha kontakt med.

På sommaren vart mange av partia vitja og me informerte dei om kva som var våre program. Det har også vore mange delegasjonar frå partia på kontoret for å diskutera spesielle felt. Uttalelsen som AiN sitt Landsmøte gjorde vart sent ut til alle dei politiske partia, og Jamiate Islami gjengav det i si engelsk

- språklege avis.

Det har også vore mange møte med dei forskjellige helseorganisasjonane som me har samarbeid som vert drivne av afghanarar.

Dessuten så har det vore nær kontakt med Afghan Media Resource Center som formidlar nyheiter om Afghanistan.

Ein slik kort oversikt gjer ikkje noko rettferdig bilete av den kontakten som har vore, men det indikerar iallefall at dette er eit område som har vore vektlagt.

13. KONTAKT MED UTANLANDSKE ORGANISASJONAR.

Som det tidlegar er nevnt så har samarbeidet mellom dei forskjellige organisasjonane i Peshawar vorte meir formalisert i 1988. Dette har også medført meir konkret prosjektsamarbeid og møteverksemd. Me har delteke på minst eit slikt møte i veka, ofte mykje meir. Istaden for å lista opp alle vil me trekkja fram dei som det har vore mest kontakt med.

- Afghan Vaccination and Immunization Center (AVICEN)
- Austrian Relief Committee.
- Danish Committee for Aid to Afghan Refugees. (DACCAR)
- Den Danske Afghanistankomiteen.
- Freedom Medicine.
- Guilde de Raide/ Solidarite Afghanistan.
- International Medical Corpse. (IMC)
- Kirkens Nødhjelp/Flyktningerådet.
- MADERA.
- Medicine de Sans Frontier, (MSF)
- Swedish Committee for Afghanistan.

14. SAMARBEID MED FN ORGANISASJONAR.

Samarbeidet med UNICEF vart innleia i 1987 iforhold til støtte til vaksinasjonsprosjekt i Ghazni. I 1988 heldt dette samarbeidet fram og dei støtta fullt ut vaksinasjons programmet. Det vil seia vaksine, sprøyter, nåler, løyningar, driftskostnader og transport. Dette vart gjort utifrå at det var eit prøveprosjekt, og at dei kunne tåla rammene. Me fekk klare meldingar i desember at frå 1989 så skulle dette inn i UNICEF sine faste rammer, og at det ville vera begrensa kva dei kunne dekkja. Samarbeidet med UNICEF er svært bra, og frå dei uttalelsane me har høyrte så nyt me respekt for måten Ghazni prosjektet vert

gjennomført på.

Samarbeidet med UNHCR vart starta opp hausten 1988. Fleire cross border komitear vart invitert til å levera inn forslag for jordbruksprosjekt i grenseproviinsane i Afghanistan. Me leverte inn to forslag. Eit i Paktia og eit i Ningarhar. Dette fekk me støtte til og prosjekta vart iverksatt i oktober. Begge desse prosjekta som gjekk ut på å renska vatningsanlegg og få inn såkorn og kunstgjødsel i desse områda har fungert bra. Våre survey team har vore i begge områda.

Med UNDP og World Food Program (WFP) har me hatt møte og forklart om vår organisasjon og korleis me arbeider inne. WFP har kontor i Peshawar og UNDP har planar om å etablera eit kontor her. Det er usikkert når dei kjem igang.

Det har vore mykje usikkerheit om korleis FN apparatet vil arbeida i Afghanistan. Til no så ser det ut som om UNHCR vil støtta dei frivillige organisasjonane med program i 12 grenseproviinsar. Medan UNDP vil støtta prosjekt i resten av Afghanistan. Men det har ikkje kome noko klare uttalelsar om dette enno, og det kan virka som om det er usikkerheit i FN systemet om korleis det skal organisiserast.

Dessuten så har Prins Saidruddin Aga Khan eit koordinerande ansvar for programmet i Afghanistan. Men til denne tid har det vore svært lite struktur over hans kontor sitt arbeid slik me har sett det herifrå. Den kontaktpersonen som var plassert i Peshawar kunne gje veldig få konkrete svar når det gjalt planar og retningslinjer. Han fungerte meir som ein observatør. Etter at dei no har fått fast kontor i Islamabad kan me berre vona at det vert meir struktur over arbeidet og at dei klarar å staka ut ein kurs. Det vil gjera arbeidet enklare for oss når me får definert kva som er retningslinjene for dei forskjellige FN organisasjonane og kva som er deira ansvarsområde.

I vårt samarbeid med FN organisasjonane så merkar me oss dei forskjellige rapporteringsformane dei har. Dette både på framdrifts og økonomirapportar. Dessuten at det ikkje er ein felles politikk frå FN på kva typar av utgifter dei er villige til å dekkja. Dette medfører at me må etablere fleire typar av rapportering, noko som er svært arbeidskrevjande for ein organisasjon med så liten administrasjon som det me har.

15. KONTAKT MED NORSKE MYNDIGHETER.

Gjennom 1988 har me hatt eit svært godt samarbeid med den Norske ambassaden i Islamabad. Me vil spesielt få rosa den hjelpa dei gav oss etter Astrid Morken sitt dødsfall. Som leiaren av ein engelsk hjelpeorganisasjon sa det: "Noko slikt trur eg aldri at min ambassade ville ha gjort."

Dei sommarvikarane som var på ambassaden då ulukka skjedde stod på dag og natt for å klarert ting slik at Astrid kunne verta sent heim. Dei var dessuten gode støttespelarar og rådgjevarar i denne vanskelege tida.

Men samarbeidet og kontakten har vore god resten av året også. Me har kunna kontakta Ambassaden og fått hjelp og veiledning når

det har vore trong for det. Me har også bistått Ambassaden med informasjon når me har kunna bidratt med noko.

Dei forskjellige helseteama og andre som komiteen har sent på oppdrag i Afghanistan har vore i kontakt med ambassaden både før og etter turen inn.

Før jul var Charge d'Affaires Jon Rambers så vennleg at han inviterte helseteam III, Per Gunnar Skotåm og Hilde M. Tradin til middag før dei reiste attende til Noreg.

Andre på ambassaden har også vore utruleg hjelpsomme og gjestmilde både i arbeids og fritida si.

16. KONTAKT MED SVENSKES MYNDIGHETER.

To av deltakarene i helseteam II var svenske statsborgaran, og dei vitja derfor den Svenske Ambassaden både før og etter Afghanistanopphald.

17. KONTAKT MED PAKISTANSKE MYNDIGHETER.

Me har hatt kontakt med Chief Commissioner for Afghan Refugees i forbindelse med skattefritak for import av BP - 5, bil og reservedelar til kjølekjeda. Dei har dessuten bedt om forskjellig type informasjon om vår verksemd som me har oversent dei.

For reiser i Tribal Areas har me også hatt kontakt med Pakistanske myndigheter, og det har aldri vore problem med å få tillatelse for slike reiser.

18. KONTORET I PESHAWAR

Fram til 17 juni var Elisabeth Eide og Terje Skaufjord koordinatarar for NCA. Deretter overtok Astrid Morken og Arne Strand etter ein månads overlapping. 20 juli omkom så Astrid Morken. Fjorten dagar etterpå kom Bente Karlsen frå Noreg og var her i 17 dagar for å hjelpa til i denne vanskelege tida. Den 16. august kom medisinsk koordinator Hilde M. Tradin og eit par dagar etterpå kom Elisabeth Eide attende og var her i ein måned. Per Hornfeldt tok også ein tårn på kontoret etter at han kom utatt frå Afghanistan istaden for å ta ein velfortjent ferie.

Denne hektiske tida utover hausten vart nytta til ein ny opplæringsrunde, og til å få tilsett ny administrativ stab etter at Saifurrahman var borte.

For å imøte koma behovet for jordbrukskunnskap vart Kwahja Mohammad tilsett frå sommaren av, og ytterlegare ein feltarbeidarar utpå hausten.

Midt i desember kom også Odd Rudjord for å ta ansvar for informasjonsarbeidet til komiteen.

Ved utgangen av året bestod så staben av 3 norske koordinatarar, 2 afghanske administratorar, 1 afghansk regneskapsfører, 1 afghansk resepsjonist/oversetjar, 1 pakistansk sjåfør/altmogelegmann, 1 kokk og 7 chowkidarar (vakter) som er afghanske. Den store auken i vakter kjem av at komiteen no også har eit bustadhus i

tillegg til kontoret.

Staben har gjort ein kjempejobb i den vanskelege tida me har hatt møtt i år. Uten deira støtte og innsats hadde det nesten vore umogeleg å halda fram komiteen si drift etterulukka i sommar. Her må også nevast andre afghanske venner av komiteen som tilbaud si hjelp og støtte like etterulukka. Eng. Atiqulla for eksempel arbeidde gratis for oss mange ettermiddagar, etter at han var ferdig med arbeidsdagen sin i ein anna organisasjon.

Fysisk sett er det svært trangt på kontoret, sjølv etter at det ikkje lenger er bustadhus. Aukn i staben har tatt den ledige plassen som var. Skal det skje noko vidare utviding av staben så må me sjå oss om etter eit større kontor.

19. ØKONOMI

Det har vore meir enn fordobling av budsjettet til NCA dette året sett i forhold til forrige år. Dette har sjølvstgitt seg utslag i auka aktivitet og prosjektbreidde. Men same om det budsjettmessig har vore ei fordobling så har me ikkje auka norsk stab og administrasjon tilsvarende. Administrasjons kostnadane er framleis låge, og den spartanske profilen på kontoret framleis høg.

"Omsetjinga" auka slik :

- 1987 : 14.5 millionar rupies.
- 1988 : 32.3 millionar rupies.

(I 1988 tala er ikkje verdien av helseteam rekna med, og heller ikkje verdien av vaksiner og kjølekjedeutstyr som er motteke frå UNICEF)

Til prosjekt vart det formidla 29.45 millionar rupies. Berre eit lite beløp av dette vart nytta til prosjekt i flyktningeleirane i Pakistan og Iran,

Til administrasjon har me hatt eit budsjett på 2.85 millionar rupies.

